

अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकातील
मुलामुलींना उच्च शिक्षणासाठी परदेशी शिष्यवृत्ती
योजना-नियमावलीत सुधारणा.
रिक्त झालेल्या जागांवर निवड सूचीतील पात्र
उमेदवारांची निवड करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: पशियो-२०२१/प्र.क्र.१४/शिक्षण-१
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : १० मार्च, २०२१

वाचा :-

- १) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र. इबीसी-२०१७/प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१, दि.२७.६.२०१७
- २) शासन शुध्दीपत्रक, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र.इबीसी-२०१७/प्र.क्र.२८८/शिक्षण-१, दि.१.७.२०१७
- ३) शासन निर्णय, सा.न्या.व वि.स.वि., क्र.इबीसी-२०१६/प्र.क्र.४२६/शिक्षण-१, दि.३०.०६.२०१८

प्रस्तावना :-

अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना परदेशात नामांकित शिक्षण संस्थेत शिक्षणाची संधी मिळावी याकरीता सन २००३ पासून परदेशी शिष्यवृत्ती योजना लागू केली आहे. सदर योजनेच्या नियमावलीमध्ये कालानुरूप वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आलेल्या असून, संदर्भीय दिनांक २७ जून, २०१७ च्या शासन निर्णयान्वये या योजनेची सुधारीत नियमावली विहीत करण्यात आलेली आहे.

२. सदर योजनेअंतर्गत विविध विषयामध्ये परदेशातील नामांकित विद्यापीठामध्ये ज्या विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळाला आहे अशा १० विद्यार्थ्यांना सुरुवातीला ही शिष्यवृत्ती देण्यात येत असे. शासन निर्णय दिनांक १७ जून २००६ अन्वये १० विद्यार्थी संख्येमध्ये वाढ करून ती २५ एवढी करण्यात आली. तद्नंतर शासन निर्णय दिनांक २२ ऑक्टोबर २०१० अन्वये या परदेश शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांची संख्या २५ वरून ५० करण्यात आली आहे. त्यानुसार सदरहू योजनेअंतर्गत सन २००३ पासून अद्यापपर्यंत निर्गमित केलेले सर्व शासन निर्णय, शुध्दीपत्रके अधिक्रमित करून योजनेची नियमावली अद्ययावत व एकत्रित करून सुधारीत नियमावली दिनांक २७ जून, २०१७ च्या शासन निर्णयान्वये अमलात आली असून, तद्नंतर, दिनांक ३० जून, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये सदर योजनेअंतर्गत लाभार्थी विद्यार्थ्यांची संख्या ७५ इतकी विहीत करण्यात आलेली आहे.

३. अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजने व्यतिरिक्त केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालयामार्फत नॅशनल ओव्हरसिस स्कॉलरशिप योजना राबविली जाते. परदेशातील उच्च शिक्षणासाठी इच्छुक असणारे अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी केंद्र व राज्याच्या दोन्ही योजनांसाठी अर्ज करतात. यामधील काही विद्यार्थ्यांची दोन्ही योजनांसाठी निवड होते. मात्र, नियमानुसार एकाच योजनेचा फायदा विद्यार्थ्यांना घेता येत असल्याने, बहुतांश विद्यार्थी हे केंद्र शासनाच्या योजनेचा स्विकार करीत असल्याने राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजनेतील काही जागा रिक्त राहात असल्याची बाब मागील वर्षापासून निदर्शनास येत आहे. राज्य शासनाच्या परदेश शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत निवडसूचीतील लगतच्या गुणवत्तेनुसार पात्र ठरणारे अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थी परदेश शिष्यवृत्ती योजनेच्या लाभापासून वंचित राहू नयेत व राज्य शासनाच्या राजर्षी शाहू महाराज

परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत पुर्णतः ७५ जागा भरण्याच्या दृष्टीने, रिक्त जागांवर निवडसूचीतील लगतच्या गुणवत्तेनुसार पात्र ठरणान्या विद्यार्थ्यांची निवड करण्याकरीता योजनेअंतर्गत एकूण जागांच्या प्रमाणात प्रतीक्षा यादी ठेवण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती.

शासन निर्णय :-

४. अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांकरीता राज्य शासनाच्या राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत पात्र उमेदवारांचे शैक्षणिक नुकसान होवू नये तसेच योजनेअंतर्गत मंजूर जागा पुर्ण क्षमतेसह भरण्याच्या दृष्टीने, शिष्यवृत्तीसाठी विहीत केलेल्या जागांपैकी रिक्त होणाऱ्या जागांवर निवडसूचीतील लगतच्या गुणवत्तेनुसार पात्र ठरणान्या विद्यार्थ्यांची निवड करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

५. या करीता, राज्यशासनाच्या राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजने अंतर्गत निवड समितीने, शासन निर्णयातील तरतूदीनुसार परदेश शिष्यवृत्तीसाठी विहीत संख्ये नुसार पात्र विद्यार्थ्यांची शिफारस / निवड करताना, विहीत संख्येच्या प्रमाणात लगतच्या गुणवत्ते नुसार पात्र ठरणान्या विद्यार्थ्यांच्या प्रतीक्षा यादीकरीता शिफारस करावी.

६. राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत मंजूर संख्येइतक्या पात्र विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आल्यानंतर, काही विद्यार्थ्यांनी विविध कारणास्तव राज्यशासनाच्या परदेशी शिष्यवृत्ती योजनेअंतर्गत त्यांची झालेली निवड रद्द करण्याची मागणी केल्यास, अशा रिक्त होणाऱ्या जागांवर निवड समितीने शिफारस केलेल्या लगतच्या गुणवत्तेनुसार पात्र विद्यार्थ्यांच्या प्रतीक्षा यादीमधून, गुणानुक्रमे पात्र ठरणान्या विद्यार्थ्यांची, त्याच निवड वर्षात निवड करण्याचे अधिकार राज्य शासनास असतील.

७. राजर्षी शाहू महाराज परदेशी शिष्यवृत्ती योजने अंतर्गत संदर्भीय शासन निर्णय दिनांक २७ जून, २०१७, दिनांक १ जुलै, २०१७ व दिनांक ३० जून, २०१८ मधील उर्वरीत अटी व शर्ती कायम राहतील.

८. सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२१०३१०१४२४४६९८२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(चंद्रकांत ह.वडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.

२. अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

३. अपर मुख्य सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
६. आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
७. संचालक, उच्च शिक्षण संचालनालय, मुंबई
८. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण संचालनालय, मुंबई
९. संचालक, तंत्र शिक्षण संचालनालय, मुंबई.
१०. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
११. महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.
१२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे.
१३. संबंधीत विद्यार्थी (समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे मार्फत).
१४. उपसचिव (अर्थसंकल्प)/(विधयो), सा.न्या.व वि.स.वि., मंत्रालय, मुंबई
१५. सहसचिव/अवर सचिव (शिक्षण-१), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१६. निवडनस्ती (का.शिक्षण-१)